

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN-2020-511

25.6.2020

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyr – prøveskilt – konkurs – disp. – hindret fra å levere inn skiltene?

Klager ble ilagt gebyr for perioden 20.4.18–11.4.19. Gebyret var ilagt årsprøvekjennermerker. Klager hadde forsikret årsprøvekjennermerkene, men forsikringen gikk til opphør grunnet manglende betaling. Klager ble ilagt gebyr frem til skiltene ble oppført som avregistrert. Klager bestred at gebyr kunne ilegges årsprøvekjennermerker. Videre var klager konkurs og anførte at gebyr ikke kunne fremmes mot et selskap som var konkurs, og i alle tilfeller ikke etter at skiltene ble abandonert. Trafikksforsikringsforeningen opprettholdt gebyrileggelsen og anførte at årsprøvekjennermerkene var omfattet av forsikringsplikten og gebyrplikten i bilansvarslova, samt at grunnlaget for utsendelse av gebyr ikke endret seg selv om klager var konkurs. Nemnda kom til at årsprøvekjennermerker er omfattet av forsikringsplikten og at det var grunnlag for å ilegge klager gebyr etter bilansvarslova § 17 a. Nemnda kom videre til at det ikke var grunnlag for å gi dispensasjon for det ilagte gebyret da klager ikke hadde sannsynliggjort at årsprøvekjennermerket var beslaglagt under konkursen på en slik måte at han var forhindret fra å kunne levere det inn for avregistrering.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn etter bilansvarslova § 17 a og nærmere bestemt ileggelse av gebyr for uforsikret årsprøvekjennermerke med registreringsnummer (...).

Det fremgår av Motorvognregisteret at klager ble registret som eier av registreringsnummer (...) den 9.5.07. Iht. til Motorvognregisteret tilhører registreringsnummeret kjøretøygruppen "801 Årsprøvekjennermerker".

Klager hadde tegnet forsikring for prøvekjennermerket den 15.7.06. Denne forsikringen gikk imidlertid til opphør den 19.4.18.

Trafikksforsikringsforeningen ila klager et gebyr for uforsikret motorvogn den 23.4.18. Det fremgår av Motorvognregisteret at skiltene ble oppført som avregistrert den 12.4.19.

Trafikksforsikringsforeningen har derfor ilagt gebyr for en total gebyrperiode fra og med 20.4.18 til og med 11.4.19.

Klager kontaktet Trafikksforsikringsforeningen per e-post den 6.11.18. Klager skrev at firmaet var konkurs, og at "tre kjøretøyer" var levert til bobestyrer. Trafikksforsikringsforeningen besvarte klagers henvendelse den 12.12.18.

Den 11.1.19 sendte klager ny e-post til Trafikksforsikringsforeningen. Klager skrev i e-posten at han har hatt tre skilter, blant annet (...), men at disse hadde blitt beslaglagt i forbindelse med konkursen. Klager sendte nok en e-post til Trafikksforsikringsforeningen den 14.1.19, hvor han ba om oversikt over kravene mot ham. Vedlagt var kjennelse fra tingretten om konkursåpning.

Trafikkforsikringsforeningen besvarte klagers henvendelse og redegjorde for grunnlaget for gebyrileggelsen. Klager skrev deretter ny e-post til Trafikkforsikringsforeningen den 15.1.19. Klager skrev blant annet at skiltene var beslaglagt den 13.7.18, og at gebyr etter denne datoen ikke kunne ilegges. Klager og Trafikkforsikringsforeningen hadde deretter korrespondanse angående saksgangen ved klage den 19.1.20.

Den 7.5.19 skrev Trafikkforsikringsforeningen en henvendelse til klager. Trafikkforsikringsforeningen skrev blant annet at:

Kjøretøyet er registrert på organisasjonsnummer ... – Kjennelsen du har lagt frem i saken gjelder ikke for Kjennelsen gjelder for ... –

Samme dag innsendte klager ytterligere dokumentasjon i saken. Klager fremla kjennelsen i sin helhet og utskrift fra Motorvognregisteret. Det fremgikk av utskriften fra Motorvognregisteret at klager var registrert som eier av de to kjøretøyene. Registreringsnummeret (...) var ikke omfattet av oversikten.

Klager fremla også to brev fra bobestyrer datert 12.9.18. Det fremgikk av brevene at de to kjøretøyene, de samme som fremgikk av Motorvognregisteret, ble abandonert den 12.9.18.

Den 4.6.19 kontaktet Trafikkforsikringsforeningen forsikringsselskapet hvor årsprøvekjennemerkene tidligere hadde vært forsikret, og ba om at selskapet kommenterte saken.

Forsikringsselskapet fremla fakturaer, purring, faktura ved opphør og inkassovarsel. Det fremgikk av forsikringsdokumentene at det var tegnet forsikring for "Prøveskilt - Prøveskilt –(...)", samt innbetalt trafikkforsikringsavgift. Det fremgikk videre at betalingsplikten ikke var overholdt, og at forsikringen som følge av det ble brakt til opphør.

Trafikkforsikringsforeningen skrev avgjørelse i saken den 19.8.19. Klager fikk ikke medhold. I avgjørelsen skrev blant annet Trafikkforsikringsforeningen at:

Det er derimot ikke fremlagt noe dokumentasjon hva gjelder det aktuelle kjøretøyet. TFF har derfor ikke dokumentasjon på at dette kjøretøyet har blitt beslaglagt av namsmannen, og vi kan derfor ikke ettergi gebyret på bakgrunn av dette.

Det rettslige grunnlaget for utstedelse av gebyr endrer seg ikke ved at det er tale om et konkursbo. Klager har et ansvar for å forsikre kjøretøyet, dette ansvaret bortfaller ikke ved at et selskap går konkurs.

Saken ble deretter overført til Finansklagenemnda. Klager sendte e-post til Finansklagenemnda med opprettholdelse av klagen den 25.9.19.

Sekretariatet for Finansklagenemnda sendt brev til klager den 23.10.19 og den 3.12.19. I brevene ble det etterspurt dokumentasjon vedrørende klagers anførsel om at registreringsnummeret (...) var beslaglagt. Henvendelsene ble ikke besvart.

Den 24.2.20 sendte sekretariatet for Finansklagenemnda brev til Trafikkforsikringsforeningen og ba foreningen kommentere at registreringsnummeret tilhørte årsprøvekjennemerker.

Trafikkforsikringsforeningen besvarte henvendelsen den 9.3.20, og foreningen skrev blant annet at:

Kjøretøyet ble ikke avregistrert før 12.04.2019. Bruken av prøveskilter fram til denne datoen var følgelig ikke i tråd med bestemmelsene i forskrift om bruk av kjøretøy, og kjøretøyet var således ikke forsikret gjennom bruken av prøveskiltene.

Den 4.5.20 skrev sekretariatet for Finansklagenemnda vurdering i saken, hvor klager ble gitt medhold. Trafikkforsikringsforeningen fremmet deretter krav om nemnd den 2.6.20.

Klager har avvist at det er grunnlag for å ilegge gebyr i denne saken, og anført at gebyret ikke kan ilegges årsprøvemerkene.

Videre er klager er konkurs, og det er åpnet konkursbehandling. I alle tilfeller kan ikke gebyr ilegges for perioden etter skiltene ble beslaglagt den 13.7.18.

Trafikkforsikringsforeningen har opprettholdt gebyrileggelsen og anført at klager hadde ansvaret for å forsikre kjøretøyet selv om firmaet var konkurs. Det er ikke dokumentert at det aktuelle kjøretøyet har blitt beslaglagt eller abandonert, og dette kan derfor ikke legges til grunn. Videre har Trafikkforsikringsforeningen anført at det ikke er grunnlag for å gi dispensasjon for gebyret.

Foreningen har videre anført at et kjøretøy var forsikret gjennom prøveskiltene, så fremt bruken var i tråd med bruksforskriften. Frem til avregistreringen den 12.4.19 var bruken av kjøretøy ikke i tråd med bruksforskriften, og kjøretøyet var da ikke forsikret gjennom bruken av prøveskilter.

I sitt krav om nemnd har Trafikkforsikringsforeningen fremhevet at forsikringsplikten også må gjelde for prøvekjennemerker. Bestemmelsene om forsikringsplikt og gebyrplikt må av hensyn til blant annet skadepotensiale for kjøretøy med påsatte prøveskilter tolkes utvidende. Et kjøretøy med påsatte prøveskilter kan bli brukt på en slik måte at bilansvarslovens regler kan få anvendelse. Det er liten tvil om at et slikt kjøretøy kan gjøre like stor skade som andre kjøretøy. Videre er det et vilkår for utsendelse av årsprøvekjennermerker at kjennemerkene er forsikret, se vegtrafikkloven § 15. Følgelig er det å forstå at det også da finnes en forsikringsplikt, og at forsikringen skal opprettholdes på lik linje med andre forsikringer på motorvogn. Etter dette er det liten tvil om at forsikringsplikten gjelder for uregistrerte kjøretøy som får tildelt årsprøvekjennermerke, og dermed for årsprøvekjennermerker.

Videre er det grunnlag for å legge årsprøvekjennermerker gebyr dersom forsikringsplikten ikke overholdes. Det er klart at prøveskilter i seg selv ikke er en motorvogn. Men det er heller ikke skiltene som utgjør et farepotensiale. Når tillatelse til slik bruk av uregistrerte motorvogner krever trafikkforsikring etter bilansvarslova, er det jo nettopp fordi motorvognen har stort farepotensiale. At skiltene i seg selv ikke utgjør et skadepotensiale kan ikke være avgjørende, da gebyrplikten gjelder for registrerte kjøretøy selv om de ikke er i bruk, og således ikke utgjør noen skaderisiko.

Etter bilansvarslova § 15 skal motorvogn, som er eller skulle vært registrert eller hatt kjennemerker etter vegtrafikkloven, forsikres. De kjøretøyene som kan tas i bruk med årsprøvekjennermerke er slike kjøretøy. Dersom slikt kjøretøy ikke er forsikret, er det etter bilansvarslova § 17 a grunnlag for å legge eieren gebyr.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Hovedspørsmålet i saken er om det er adgang til å legge gebyr for et årsprøvekjennermerke som sto uforsikret i gebyrperioden.

Utgangspunktet for vurderingen er bilansvarsloven § 15 første setning som regulerer forsikringsplikten. Bestemmelsen lyder slik.

Motorvogn som er registrert eller skulle vore registrert eller ha kjennemerke etter vegtrafikklova, skal eigaren trafiktrygda for all skade som går inn under kapitel II.

Det nærmere innhold i forsikringsplikten er omtalt i Rt-2007-1653. Saken gjaldt om en bilforhandler hadde plikt til å forsikre en avregistrert innbyttebil som ble stjålet, og som voldt store skader ved at den ble benyttet som "rambukk" ved et innbrudd. Hovedspørsmålet var altså knyttet til bestemmelsen i bilansvarsloven § 15 andre setning.

Førstvoterende gjennomgikk imidlertid også den generelle forsikringsplikten etter bilansvarsloven § 15 første setning og uttalte i avsnitt 27 følgende:

Forsikringsplikten er regulert i bilansvarsloven § 15. Første punktum er en kobling til registreringsreglene. Det gjelder etter denne bestemmelsen forsikringsplikt for motorvogn som er registrert eller skulle vært registrert

eller hatt kjennemerker etter vegtrafikkloven. Registreringsplikten for motorvogner fastslås i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk § 15 første ledd. Etter vegtrafikkloven § 17 første ledd første punktum må motorvogn "ikke brukes" uten at de er meldt til registrering og påsatt lovlige kjennemerker. Etter § 15 fjerde ledd kan registrering "ikke skje uten at det er lagt fram trygdeerklæring fra et trygdslag i samsvar med bilansvarslova eller bevis for at motorvognen ikke trenger å være trygdet etter nevnte lov." Etter § 16 annet ledd kan imidlertid registreringsmyndigheten tillate bruk av motorvogn for kortere tid eller for et enkelt høve uten at motorvognen er registrert etter § 15. I så fall skal motorvognen være i forsvarlig stand og påsatt særlige kjennemerker. Før slik tillatelse blir gitt må det i samsvar med bilansvarsloven være fremlagt trygdeerklæring. Det skilles etter forskrift 25. januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy § 2-7 mellom årsprøvekjennerke som kan tildeles de som – slik som bilforhandlere – har stadig bruk for prøvekjennemerke i egen virksomhet, og dagsprøvekjennerke som det bare er bruk for i et enkelt tilfelle.

Selv om saken for Høyesterett ikke gjaldt forståelsen av motorvognloven § 15 første setning, er nemnda enig i og slutter seg til den generelle lovforståelse som Høyesterett her ga uttrykk for.

Forsikringspliktens omfang er, slik det fremgår av sitatet, definert i vegtrafikkloven med tilhørende forskrifter, og årsprøvekjennerke er uttrykkelig omfattet av forsikringsplikten. Det er derfor ikke tale om noen utvidende fortolkning av pliktens omfang.

Bilansvarsloven § 17 a gir hjemmel for å sanksjonere brudd på forsikringsplikten ved ileggelse av gebyr. Bestemmelsens første setning lyder slik:

Om ei motorvogn ikkje er trygda etter § 15 fyrste punktum, skal eigaren betale eit gebyr til Trafikkforsikringsforeningen.

Slik nemnda ser det, viser bestemmelsen direkte til lovens § 15 første setning, noe som innebærer at det er hjemmel for å ilegge gebyr for uforsikrede årsprøvekjennerke.

Begrepet "motorvogn" kan lede tanken hen på at det må dreie seg om en konkret motorvogn, men det er etter nemndas syn ikke avgjørende. Objektet for forsikring er motorvogner, men det er registreringsreglene som nærmere bestemmer omfanget av forsikringsplikten, og i denne inngår årsprøvekjennerke som ikke er knyttet til noe individualisert kjøretøy, men som kan brukes av bilforhandlere på ethvert uregistrert kjøretøy innenfor en gitt tidsramme (ett år) etter særskilt søknad, jf. vegtrafikkloven § 16 andre ledd.

Formålet med gebyr er blant annet å sikre at ethvert kjøretøy er forsikret til enhver tid. Årsprøvekjennerke kan brukes på flere kjøretøyer innenfor et angitt tidsrom, og det er da etter nemndas syn av største viktighet at forsikringen er i kraft fordi farepotensialet lett kan være større enn for et enkelt kjøretøy.

Klager kunne enkelt unngått gebyr ved å innlevere årsprøvekjennerkene til registreringsmyndighetene, på samme måte som om det hadde dreid seg om kjennemerker knyttet til en spesiell motorvogn.

Nemnda er etter dette kommet til at Trafikkforsikringsforeningen hadde lovhjemmel for å ilegge gebyret.

Det neste spørsmål er om det på grunn av klagers personlige konkurs bør gis dispensasjon for en del av gebyrperioden.

Bilansvarslova § 17 a andre ledd, jf. gebyrforskriften § 9, bestemmer at gebyret kan ettergis helt eller delvis "dersom brudd på plikten til å tegne forsikring må anses som unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll". Det fremgår av forarbeidene at begrepet "forhold" omfatter alle forhold innenfor den enkeltes "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Forhold som man selv kan påvirke, ligger innenfor "kontrollsfæren". Dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og klager har bevisbyrden for at forholdene var slik at han ikke kunne påvirke dem.

Konkurs ble åpnet i boet til klager ved kjennelse 13.7.18. Åpningen gjaldt klager personlig, og den gjaldt derfor alle aktiva innenfor hans rådighetssfære, herunder enkeltpersonforetak som klager var registrert som innehaver av. Konkursen gjaldt således også det foretaket som klager i sin tid drev bilforhandlervirksomhet i, selv om dette ikke uttrykkelig er nevnt i tingrettens åpningskjennelse.

Da konkurs ble åpnet, var det registrert to kjøretøyer i klagers navn. Begge ble beslaglagt av bobestyreren ved konkursåpningen. Beslaget ble opphevet 12.9.18 til fordel for klager. Det fremgår imidlertid intet om årsprøvekjennemerket som er vår saks gjenstand. Klager har blitt bedt om å dokumentere at kjennemerket ble beslaglagt av bobestyreren, men henvendelsene fra sekretariatet er ikke besvart. Sekretariatet har også kontaktet bobestyreren som uttalte at han ikke kunne huske å ha mottatt noe årsprøvekjennemerke.

Slik nemnda ser det, har klager ikke sannsynliggjort at årsprøvekjennemerket var beslaglagt under konkursen på en slik måte at han var forhindret fra å kunne levere det inn for avregistrering. Han har derved ikke oppfylt sin bevisbyrde, og det er da ikke grunnlag for å gi delvis dispensasjon for det ilagte gebyret.

Trafikkforsikringsforeningen må etter dette gis medhold, og klager plikter da å betale det ilagte gebyret.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Hanne Sofie Nøklegaard (selskapsrepresentant) og Thor Chr. Hansteen (næringsrepresentant).